

Posudek na rigorózní práci

Srovnání ústavního vývoje v České republice a Slovenské republice po rozpadu federace

Jana Rácová

Praha 2008

Cíl, který si autorka vytkla, je vystižen názvem práce. Oba nástupnické státy československé federace, se připravovaly na stav nejen vlastní státnosti ale i na vlastní pojetí ústavy a ústavnosti ještě před 31.12.1992. Od té doby je jistě zajímavé sledovat v komparatistickém pohledu, jak se v obou státech význam, funkce a naplnění ústavy, jejíž přijetí oba považovaly za základ své státnosti, proměňuje. Jestliže se oba státy vyrovnaly s reflexí minulosti, stejnou měrou se vyrovnávaly i s bezprostřední přítomností a to zejména v konfrontaci se stávajícími endogenními i exogenními vlivy. Je jistě přirozené sledovat, jak se institucionálně, koncepčně i politicky pojem ústavnosti prosazuje v každodenní realitě a rozhodovací praxi. Dosavadní práce tohoto formátu akcentovaly politickou účelovost rozhodování (období tzv.mečiarismu na Slovensku, např.), aniž by dostatečně detailně pronikly do ústavněprávních souvislostí společenské reality. Autorka se o takový pohled na vývoj obou států- ČR a SR – v daném období pokusila. Práce se však neomezuje jen na (někdy až příliš deskriptivní) výčet právních pramenů, ale interpretuje legislativní prostředí, zásadní argumentaci pro de lege ferenda a načrtává výhled potenciálních změn obou ústav. Nejinak tomu je i v úvahách o právních základech a garancích pro více než úzkou spolupráci obou států v těch nejširších rovinách.

Koncepčními otázkami, které poněkud méně autorku zaujaly, jsou otázky proměn ve vnímání významu a smyslu kontroly ústavnosti. Jistě to nebylo zcela záměrem práce, přesto v souvislosti s úvahami o stabilitě rigidních instrumentů vládnutí, jakými ústavy nepochybně jsou, by se taková analýza přiměřeně k obsahu práce mohla vyskytnout. Domnívám se také, že některá axiomatická východiska, která jsme dnes již poněkud zvyklí přijímat bez komentářů, nejsou dostatečně propracována (determinovanost historických východisek pro tvář ústav, "totalitní" minulost vs.liberální přítomnost, nezvratnost rozpadu federace, parlamentní forma vlády, například). Bylo by také jistě vhodné zamýšlet se nad současným vlivem evropských právních a ústavních koncepcí na dotváření ústavnosti, nad vlivem ESLP či Soudu EU na interpretaci jednotlivých ústavních institutů ochrany práv občanů. Neméně problematickým se jeví i otázka závaznosti přijatých rozhodnutí ústavních orgánů.

Výše uvedené poznámky a úvahy nijak nesnižují ocenění předložené rigorózní práce, v níž autorka osvědčila kvality, které se k obhajobě rigorózní práce předpokládají.

Zcela jistě doporučuji práci k dalšímu řízení ve věci její obhajoby před komisí.

Jana Reschová